СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 118. Джерзи Ситі, Н. Дж., вторoк, 22. мая, 1928. VOL. XXXVI. No. 118. Jersey City, N. J., Tuesday, May 22, 1928. THREE CENTS.

ШІСТЬ КОРАБЛІВ ЗУДАРИЛОСЯ ЗІ СОБОЮ

ТИСЯЧУ ЛЮДИЙ ВЕРТАЄ В ПОРТ.

НЮ ЙОРК, 20. мая. — Над нюйорським портом і заливом зависла вчора така тяжка мрака, що наслідком сього шість кораблів зударилося зі собою. Два з тих кораблів се були трансокеанові кораблі, два прибережні кораблі, один пасажирський корабель, що пливає між Ню Йорком та Порто Ріком, а один тягаровий. Шкоду для них усіх обчисляють на два міліони з верхом. З людий не згинув ніхто, але треба було завернути до порту коло тисячки пасажирів.

Найповажнійше зударення случилося коло чверть на четверту після обіду які три милі від Атлентик Гайлендс, що лежить у полудневій части долішнього нюйорського заливу, між кораблем Джеферсоном, що плив з Норфовка, в Верджінії, до Ню Йорку, та Гогоком, що плив до Джексонвила, в Флориді. Тяжко ушкоджений Гогок сейчас завернув на мілину та виїхав на беріг коло Сібрайту, у стейті Ню Джерзі. Кілька кораблів поспішило йому на поміч, готові помагати пасажирам.

Перше зударенне случилося ще коло 9. години рано. Зударилися зі собою пасажирський корабель Пенленд, їдучий до Англії з 200 пасажирами, та тягаровий корабель Анистон, що їхав з Болтимор, до Ню Йорку. Зударилися коло Сенді Ґук. Пенленд сейчас опустив котвицю, але відтак підплив до берега та задержався коло Стейпелтона, на Стетен Айленді.

Друге зударенне случилося коло чверть на другу сполудня. Корабель Порто Ріко, що плив з Ню Йорку до Порто Ріко зі соткою пасажирів, ударився до великого парохода Вендама, що плив в Европу зі 700 пасажирами. Подія случилася коло Крейвен Шовл у Ґрейвсенд Бей. Вендам сейчас спустив котвицю та верне до нюйорського порту для направи. Те саме станеться з кораблем Порто Ріко. Пасажири обох будуть мусіти висісти на беріг.

ВЕЛИКА КОПАЛЬНЯНА КАТАСТРОФА.

ДОСІ ДОБУТО 64 ТРУПІВ.

ПИТСБУРГ, ПА., 20. мая. — У копальні Мадер, що належить до підприємства Мадер Коліерз Ко., случився коло години 4. сполудня страшний підземний вибух, який знищив копальню та захопив двіста з верхом робітників. Досі з копальні добуто тіла 64 жертв вибуху. Всі жертви ще не відомі.

Яка була причина вибуху, ще й досі не відомо. Інжинери кажуть, що вони його не розуміють. Случився він у хвилі, коли до копальні зійшла нова шихта робітників, а коли ще богато робітників зі старої шихти було в копальні. Вибух розвалив богато виходів так, що захоплені вибухом робітники мусіли прорубувати собі дорогу до проходів зі свіжми воздухом. Богато людий погинуло вже після вибуху, задушені ґазом.

Між жертвами вибуху, яких уже розпізнано, є такі славянські імена: Іван Кровач, Іван Мавиц, Павло Скинко, Петро Розовик. Уряд копальні допускає, що число вбитих вибухом може легко досягнути сотки.

„БРЕМЕН" УШКОДЖЕНИЙ ПІДЧАС ВИЛЕТУ.

ГЕЛИФЕКС, Нова Фунляндія, 30. мая. — Німецький пільот пробував підняти літак „Бремен" на воздухи, щоби доставити його в Злучені Держави, але при вилеті літак ушкодився так поважно, що його зовсім не можна буде забрати воздухом. Треба буде помістити його на корабель та відправити в Ню Йорк.

ВИБОРЧІ ВИДАТКИ.

ВАШИНГТОН, 20. мая. — Сенатовий комітет, що просліджує виборчі видатки ріжних президіяльних кандидатів, постановив почати слідство над видатками кандидатів на пресову пропаґанду.

Після звітів, досі зложених перед сенатом з передвиборчих видатків, републиканські кандидати видали досі: Гувер 271,674 долярів; Ловден 60,000 долярів; Вотсон $32,671; Кертис $11,468; Гоф $60; Норис $6.

З демократичних кандидатів видали: Ал. Смит $100,715; Джеймс Рід $33,196; Гичкок $1,744; Томас Волш (котрий відступив від аґітації) $1,190; Кордел Гол $1,000; Волтер Джордж $100, а Алберт Ричі нічого.

СТРАЙК НАФТОВИХ РОБІТНИКІВ.

БЕЙОН, Ню Джерзі, 20. мая. — У середу почався тут страйк коло 2,100 робітників нафтового підприємства Тайдвотер Ойл Ко., які протестують проти того, що підприємство не хоче додержувати своєї умови з робітниками.

Мейор міста пробує довести до угоди між робітниками та підприємством, але покищо його зусилля зійшли на ніщо.

Страйкуючі робітники стараються вплинути на робітників підприємства Стендард Ойл Ко., щоби вони вийшли на „симпатичний страйк".

ПОМЕР „БИҐ БИЛ" ГЕЙВУД.

МОСКВА, 18. мая. — В Кремлінськім шпиталі помер нагло на параліж Бил Гейвуд, відомий в Америці як „Биґ Бил". Гейвуд втік зі Злучених Держав до совітів, щоби позбутися тюремної кари, яку мав відсидіти. Ціле життя був він робітничим орґанізатором. Влада переслідувала його і заганяла дуже часто в тюрму. Гейвуд сам вже не знав, скільки разів був в тюрмі. Він намагався зорґанізувати робітників в одну юнію, звану Промислові Робітники Світа. Юнія та мала перебрати в свої руки всю продукцію.

ЩО ГОВОРИТЬ ЕРРІО ПРО БОЛЬШЕВИКІВ.

Бувший французький прем'єр міністрів Ерріо, відомий донедавна як ревний приклонник співпраці Франції з Радянським Союзом, видав на днях книжку п. н. „Чому я став радикал-соціялістом", у якій висказує між иншим повне розчарування у можливості співпраці з большевиками. Торкаючися того питання, пише Ерріо: „Нас (радикал-соціялістів) годі підозрівати у ворожости до Рад. Союзу. Ми ніколи не одобрювали спроб знищення Рад. Союзу та не підтримували цих, що старалися опоясати Рад. Союз ворожим обручем. Почавши від 1922. р., ми постійно стреміли до порозуміння між Францією та Рад. Союзом. Всеж таки мушу тепер отверто ствердити таке: з моментом, коли французька публична опінія довідалася правду про те, що діється в Рад. Союзі, ні одна людина, що називає себе демократом, не може погоджуватися з режімом колективного деспотизму, який нищить всі надії дійсних республиканців та служить виключно цілям реакції. **Не треба багатьох слів, щоби опрокинути ідею большевизму. Як можуть люде вільного духа приняти систему, що відновлює в 20 столітті методи середньовічної інквізиції, заміняючи тільки релігійні догми — політичними?..."**

Такі знамениті слова сказав один з найбільших донедавна приятелів большевиків, що відвідав їх в Москві, бачив большевицький рай і пізнав наскрізь засади большевицького правління й суспільної перебудови.

КОШТОМ ХЛОПА.

Польське правительство наміряє підвисшити платню державних урядників, що державу буде коштувати 200 міліонів злотих. Сі гроші польське правительство гадає пристарати підвисшеннем ґрунтового податку о 120 процент, поширеннем маєткового податку і новим податком домовим. Як сойм ухвалить забаганку правительства, то хто платив ґрунтового податку 10 злотих, той буде платити 22 злотих. Маєтковий податок будуть платити не лиш великі пани, але й селяни, котрі мають 5 абр 6 моргів ґрунту. Окрім того будуть платити новий ґрунтовий податок.

ЗРІСТ РОБОТИ ОЩАДНИХ КАС НА УКРАЇНІ.

За березень (за відомостями Всеукраїнської головної ощадної каси) приплив вкладів до ощадних кас складає досить значну суму — 6,000,000 карб., що складає 10% до вкладів, які були на 1-го березня. Всього на 1-го квітня залишки вкладів по 2,898 касах на Україні складає 63,000,000 карб.

За березень кількість вкладників ощадних кас на Україні збільшилася на 18,000 чоловіка і на 1-го квітня складає 571,700 чол. Таким чином приплив кількости вкладників за місяць складає тільки 3.3%, в в той час, як сума вкладів виросла на 10.5%. Це свідчить про те, що збільшилися вклади окремих вкладників ощадних кас.

ПОШИРЕННЯ ЕКСПОРТУ ХМЕЛЮ.

Експорт хмелю поширюється. Волинський Хмільсоюз вживає заходів до поліпшення якости хмелю. Надсилають аґроробітників для практичної роботи в селянських хмільових господарствах. В 30 селянських господарствах закладають на хмільниках показові ділянки з штучним угноєнням. Для боротьби зі шкідниками видано товариствам 300 пудів отрути і 450 оприскувачів. В майбутньому році намічено експортувати 50,000 пудів хмелю проти 24,000 пудів цього року. Хмільсоюз почав будувати в Житомирі велику сушарню хмелю, що коштуватиме 105,000 карбованців.

СОБІВАРТІСТЬ ЦУКРУ ЗНИЗИЛАСЬ НА 12%.

Окружний зїзд союзу цукровиків Київщини вислухав доклад Київського відділу Цукротресту про підсумки сьогорічнього цукровиробництва. Свою виробничу програму Київський відділ Цукротресту виконав з перевищенням на 13.5%, виробивши 2,580 тис. метр. сотн. цукру, замісць 2,491 тис. метр. сотн., що їх було вироблено в 1914. Собівартість цукру, рівняючи до попереднього року, знизилася на 12.7%. Заробіток постійних робітників зріс на 4.5%, а сезонних і службовців на 12%. Одночасно продуктивність праці зросла на 13.4%.

ПРИМХИ МОДИ.

Останньою новиною жіночої париської моди є капелюхи з дерева. У таких капелюхах явились на перших весняних кінських перегонах у Льоншам диктаторки париської моди. Капелюхи мають форми дзвонів, а їх тоненькі дощинки прикрашені мистецькими мальованими вирізами, часто великих артистів.

ПАРОПЛАВ „ДНІПРО" ВИРУШИВ ДО МАРСЕЛЮ.

Рушивши в другий рейс по лінії Одеса-Марсель рефрежераторний пароплав „Дніпро" взяв 1,590 тон мороженого мяса, битої птиці і инших продуктів. До Трієсту пароплав завезе чималу партію масла.

ЕКСПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ ВУКОПСПІЛКИ ШИРЯТЬСЯ.

В біжучому році споживча кооперація значно поширює свої експортні операції. Найзначнішою експортною статтею є вершкове масло, далі мясо і технічна картопля.

Крім того за експортним пляном ВУКС-у передбачається вивозити й таку продукцію: мак, гарбузове насіння, цибулю, горох і инше. За пляном накреслено експортувати гриби та сіно.

Рівняючи до минулого року, експортні операції Вукопспілки збільшуються приблизно в 7 разів.

ВЕЛИКАНСЬКИЙ ЗРАЗОК КУЛЬТУРИ.

Вийшов цими днями останній том офіціяльного енциклопедичного словника англійської мови, над яким працювали 70 літ. Т. зв. „Оксфордський Англійський словник" має великанських 12 томів, 15 тисяч сторінок і 418,825 слів. Є це огляд мови в її історичнім розвитку з цитатами із усіх визначних письменників, діялектичними формами, приповідками, зворотами, від староанґлійської народньої поезії аж до сучасної ґазетної мови. Є там слова (нпр. ріжнозначне „пут" класти), що займають 52 шпальт формату більшого як часопис „Діло". Над цим словником працювало 1300 учених, а його видання коштувало 250,000 фунт., зібраних із складок громадянства. З огляду на поширення анґлійської мови у всьому світі, таке видавництво покриє свої кошти із великим доходом.

СМЕРТЬ СВОЄРІДНОГО МИСТЦЯ.

Цими днями помер в Італії Сам Сімон, якого імя відоме у світі всім фаховим філятелістам. Сам Сімон, Француз із походження, вибрав собі ориґінальну професію: направляти знищені старі марки. Дорогоцінні зразки філятелії, знищені людськими руками, мандрівками і часом, поверталися з його рук до рук власників такі відновлені, що людське око не могло на них найти слідів знищення.

ДІВЧИНА-ЗВІР.

В селі Свидниці, яворівського повіту, арештовано сільську дівчину Юстину Лехоцінську, яка вбила свою новонароджену дитину й сховала в сіні, а придержана на гарячому вчинку своїм братом Владиелавом Лехоцінським рішила усунути небезпечного свідка, що й зробила кілька днів згодом. Трупа Лехоцінського найдено ще 10 березня ц. р., але щойно 18. квітня впала поліція на слід убийниці.

ПОЛІТИЧНИЙ МОРД.

В громаді Ілоєк, кобринського повіту, писарем був накинений громаді Поляк Ян Снежко. Хтось стрілив до него крізь вікно і вбив на місци.

ПОБІДА СОЦІЯЛІСТІВ ПРИ НІМЕЦЬКИХ ВИБОРАХ

ЗИСКАЛИ БІЛЯ 30 МАНДАТІВ. — РЕАКЦІОНЕРИ ПОНЕСЛИ ВЕЛИКІ ВТРАТИ. — ГОЛОСУВАЛА ВЕЛИКА СКІЛЬКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ МИМО БЕЗПЕРЕРИВНОГО ДОЩУ. — ГОЛОСОВАННЄ ПРОЙШЛО СПОКІЙНО.

БЕРЛІН, 21. мая. — Недільні вибори до парляменту принесли соціялістам цілковиту побіду. Вже тепер можна твердити, що вони будуть домінуючою партією в парляменті та що з їх осередка вийде канцлер. Буде ним соціяліст Отто Бравн, теперішний пруський премієр. В парляменті прийде по всякій правдоподібности до т. зв. Ваймарської коаліції. При виборах зискали рівнож комуністи і німецькі фашисти, а також і народна партія, до якої належить міністер заграничних справ Штреземан.

Через цілу неділю падав уливний дощ. Мимо того з управнених до голосовання голосувало яких 70%. Голосували від год. 8. рано. Одним з перших був президент Гінденбурґ, а за ним голосували другі високі урядовці.

На загал вибори пройшли спокійно. Дощ причинився в многім до того спокою. Тільки в Саксонії забито одного соціяліста. В Берліні передиралися комуністи з соціялістами, але до серіозних конфліктів не прийшло.

АМЕРИКА ШЛЕ НОТУ КИТАЙСЬКИМ УРЯДАМ.

ОСТЕРІГАЄ ЇХ ПЕРЕД ВИСИЛКОЮ НЕЗДИСЦИПЛІНОВАНИХ ВІЙСК ДО ПЕКІНУ І ТІЄНТСИН. — ХОЧЕ ОХОРОНИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН.

ШАНГАЙ, 20. мая. — Американський посол Мек Муррей вислав з Пекіну дві ноти до обох китайських правительств в Пекіні і Нанкінґ, в яких звертає увагу на забиття двох американських горожан серед революційної боротьби в Шантунґ. Посол домагається від китайських урядів, щоби вони поробили заходи, щоби такі випадки не мали місця тепер, коли північна і полуднева армії борються за посіданне Пекіну і Тієнтсину. Він заявляє далі, що вашинґтонський уряд не думає мішатися у внутрішні китайські справи, але стає тільки в обороні життя американських горожан. Тому взиває полудневу армію вислати до тих міст саму добре здисциплінову армію, яка не входила би на чужинецьку територію і не займала чужинецького населення. Бо в противному разі прийде до боротьби. Америка стягнула до Пекіну і Тієнтсин свій ґарнізон і порозумілася з другими державами що до оборони своїх інтересів.

СОВІТИ ЗАЖУРЕНІ ВЕСНЯНИМИ ЗАСІВАМИ.

РАТУЮТЬСЯ ВІД КАТАСТРОФИ АРЕШТАМИ.

МОСКВА, 20. мая. — Совітський уряд на добре зажурився весняними засівами. А головно журиться тим, що нема ніяких офіціяльних звідомлень про їх стан. З того як і з неофіціяльних звідомлень вносять, що з засівами йде дуже погано. Озимина не дописала на Північнім Кавказі, Кубані і на Україні. А ті землі дають найбільший континґент збіжа. До того за послдний місяць зібрано тільки одну третину збіжа з того, як було розраховано. Кромі того доносять, що й з колективними фармами не добре. Селяне відносяться до них з великим неґодованнем, бо кажуть, що там хазяйнують самі ліньтяї. Гороскопи отже погані. Так пише совітська газета „Ізвестія" і додає, що разом з тим ведуться нові арешти селян на Україні і на Сибірі. Арештують тих, що „спекулюють" збіжем. Як згадує сей орґан, арештовано на Україні тільки в одній окрузі аж 110 селян.

ОТРУЙНИЙ ҐАЗ ЗАГРОЖУЄ МІСТОВИ ГАМБУРҐОВИ.

ГАМБУРҐ, 20, мая. — З одної з хемічних фабрик почав виходити з резервуарів отруйний ґаз, якого вживали в світовій війні. Вже три особи згинули з затруття тим газом, а кілька лежить у шпиталі в непритомнім стані. Ціле місто в страху, бо ґаз розходиться далі. Не знають навіть, як зарадити, бо нема масок і не знати, звідки саме цей ґаз виходить.

ЯК ЖИЄ ПАПА.

ВСТАЄ О ГОД. 7. РАНО, ГОЛИТЬСЯ, МОЛИТЬСЯ, СНІДАЄ, ПРИЙМАЄ АВДІЄНЦІЇ, ОБІДАЄ, ПРОХОДЖУЄТЬСЯ, ЩЕ РАЗ ПРИЙМАЄ АВДІЄНЦІЇ, ВЕЧЕРЯЄ І ЙДЕ СПАТИ.

РИМ, 20. мая. — Попередний папа вставав о год. 6. рано в зимі, а о 4. літом. Теперішний встає о 7. год. Сам голиться. Стриже його фризієр два рази на місяць. Підчас стриження папа не говорить, а тільки дрімає. Відправивши Службу Божу, папа снідає: їсть тільки хліб з маслом і пє каву. По тім приймає кардинала Ґаспарі, котрий інформує його про події світа і церкви. По нім приймає поодиноких референтів конґреґацій, а по них дає приватні авдієнції і публичні, коли то виходить до людей і уділяє благословенства. Обідає 2.30 по пол. До недавна варила йому його давна кухарка. Але з нею не міг погодитися заряд Ватикану і її усунули, а тепер варять німецькі швайцарські монахи. Стара кухарка хотіла на вечерю давати те, що остало з полудня, а заряд противився тому. По обіді папа проходжується по городі через дві години кождого дня і там нераз і задрімає. По тім уділює дальших авдієнцій і переглядає предложені йому виготовлені канцелярією справи. По тім йде молитися, а год. 9. вечеряє. По вечері йде до бібліотеки і там читає до пізна.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates;		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЗАБУВАЙМО, ЩО МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК ТРЕВАЄ ДАЛІ

Уже 14. місяць минає з часу, як в американських майнах мягкого вугля застрайкували робітники. Се такий довгий протяг часу, що за сей час справа удержання сих страйкарів не могла вдержатися на першій стороні американських ґазет, з яких читаюча публика звичайно бере важніші справи.

Зрештою страйк від самого початку не стояв на першій стороні американських ґазет; навіть найдикші виступи ґонменів та полісменів, що буцімто мали сторожити копалень, а в дійсности побивали диким способом страйкарів, не попадали на першу сторону. З часом публика звикла з думкою страйку так, що нині пересічний читач ґазетних новинок навіть дивується, що справді страйк існує.

А страйк існує. Не знає про се широка американська публика, але знають про се добре родини страйкуючих майнерів. Нині вони найшлися в справді траґічному положенню. Всі їх ощадности, які вони мали, вичерпані. Фонди юній теж уже підорвані, і з того боку вони можуть сподіватися тільки невеликої допомоги, бо фонди юнії взагалі не були великі, коли їх міряти розмірами потреби. Словом, родини страйкуючих майнерів далі здані на публичні жертви.

Квітуючи Українському Народному Союзови одержанне 525 долярів, з котрих 500 долярів се жертва самого Союза, а 25 долярів се жертва Товариства „Над Збручем" у Скрентоні, Краєвий Майнерський Допомоговий Комітет у Питсбурґу пише зі страйкових округів, що родини майнерів живуть у просто страшних умовах. Люди мешкають у шопах та шатрах. Богато з них не має навіть хліба кождого дня. Тисячі майнерів живе кульбабкою, яку жінки майнерів збирають на полях. Діти плачуть молока, а родичі їм дати не мають звідки. Діти й старші ходять босі. Майнери ходять в черевиках, з котрих виглядають пальці. Богато й того не має.

У таборах страйкарів панують всякі недуги. Табор у Лайбрері, Пенсилвенія, був замкнений через пошесть віспи. Школи закривають теж. Богато дітий по бараках має курячу віспу, яку викликала недостаточна пожива.

Всі сі факти ведуть до того, що нам не треба забувати про сей страйк. Хоча минуло вже 13 місяців від коли він почався, нам треба далі за нього памятати.

І треба памятати не тільки словами, але й ділами. Словом висказувати симпатії легко, але від слів страйкарам не стане краще. Тільки одна діяльна симпатія може помогти. Треба дати жертву.

І треба дати її не гаючися. Два рази дає, хто зараз дає.

ЯК ВИГЛЯДАЄ НАШЕ РІДНЕ СЕЛО

Ріжні вісти одержуємо з краю. Та на загал вони не веселі. І в пресі і в письмах пробивається сумний тон головно з приводу нашої міжпартійної боротьби. І той сум, який повіває з рідної землі, впроваджує многих в Америці в блуд. Вони не здають собі справи з того, що мимо партійної гризні йде там велика праця на всіх ділянках народного життя, йде велике відродження нашого рідного села.

А щоби не бути голословним, подам для приміру лист з краю, з якого будуть могли читачі пізнати, чим живе сегоднішне українське село на нашій поневоленій землі.

У мене є до розпорядимости приватний лист, адресований на імя: Іван Банах, 2321 Parish St., Philadelphia, Pa., U. S. A. Цей лист одержав гром. Банах від своїх кревних із села Василева, повіт Рава Руська, Галичина. Лист датований 18. квітня 1928, Василів, Рава Руська, — у Філаделфії, Па., доручений 11. мая 1928 р. З цього листа наводжу дословно місця, які торкаються громадського життя-буття в Галичині.

„До Василева нема пощо їхати, бо богато тепер людий з Василева їде до Канади або до Арґентини. Вже поїхали тепер: Іван Жусків, Іван Юрків, Панько Біґун, Антін Гайвасів. Окрім них збирається ще виїзджати може до 20 хлопів. Отже, як бачиш, звідси всі втікають. Податки чимраз висші. Тільки звідси трудно виїхати, бо пашпорт трудно дістати — а також не мають грошей, а поля нема кому продати, бо ніхто грошей не має тілько. Тепер у нас поле таньше як перше.

„У нас в селі рух є досить добрий. Якби не Щербіцкий (бувший капітан польської армії і наказний війт — замітка В. К.), то бувби ще ліпший. Читальня стоїть досить добре. Як я вже згадав, на Великдень було представлення. Ролі мали самі старші. Мав Павло Романів, Андрух Кубака, Петро Прикопів і т. д. Самі жонаті. Дуже добре пописалися. Найліпше Павло Романів і Гануся Стельмахова. Ще мають їхати до Переводова і до Корчмин з тим представленнєм, а до Угнова в літі поїдуть, бо треба щось і філії помогти і головному товариству у Львові. Люди тепер вже інакше орґанізуються. Тільки хлопці ще не конче.

„Тепер що до кооперативи, то вона добре стоїть. Дім вже майже скінчений. Довгу вже нема. До того часу коштує 1000 (тисячу) долярів. А ще треба яких пядесять долярів на двері і на вікна, бо вже є 5 вікон і 3 дверий, а ще 5 вікон і 4 дверий треба зробити. До того часу кооператива і молочарня були разом, а тепер ми розділили, щоби осібно розвивалися оба товариства.

„Поки Грицько був директором, то він собі давав раду, а тепер треба розділити, щоби мали меньше роботи. Директором в кооперативі є Іван Кубака, касієром Іван Гуниськів, книговодцем Денис Денисів, а головою надзірної ради Антін Дмитерко. В молочарни є директором Куба Льорик, касієром Павло Романів, а книговодцем Клим Мартинів, а головою надзірної ради Танас Дмитерко.

„В читальні головою є Грицько, заступником Антін Дмитерко, секретарем Клим Мартинів, касієром Антін Кубака, бібліотекаром Петро Прикопів.

„В товаристві „Сокіл" головою є Петро Діків, начальником Василь Жуків (той Яцьків), секретарем Петро Федорович, касієром Микита Капустників.

„Склепарем є Микита Капустників, а молочарем Таделко Бойко і Вулька Романова. Я Тобі хотів виписати наших василківських. То є ті, що найбільше роблять. Крім них ще є богато инших порядних людий, але всі не можуть бути директорами чи головами.

„Тепер, щоби Ти знав, як наш промисл молочарський зростає, то я Тобі скажу, кілько в останних чотирох роках наш краєвий молочарський Союз перепродав масла. Всі молочарні до него належать, значить, українські молочарні. Отже в 1924 році Маслосоюз перепродав **44.000 кґ.** масла, то є понад **4 ваґони.**

„В **1925 році** продав **164.000 кґ.**, то є: понад **16 ваґонів** масла, в **1926** році продав **378.000 кґ.**, то є: близько **38** ваґонів, а в **1927** році **782.000 кґ.** масла — то є: **78 ваґонів.** Отже видиш, як скоро зростає що року наш молочарський промисл. Маслосоюз вже має кільканайцять автомобілів тягарових і особових. Я був у Львові, то аж серце радувалося, як побачив авто з написом „Маслосоюз". А що то наш нарід так орґанізує? Ніщо иншого, тільки біда. З рілі тепер трудно вижити. Мусять люди инших доходів шукати. Роздобувають ліпшу худобу і мають великі гроші за молоко. У нас Дудиха за молоко від двох коров за 1 місяць взяла 87 золотих, то є 10 долярів, або два кірці пшениці. Але скоро не можна роздобути доброї худоби, бо нема гроший. Поволі всьо однак зробиться. Тепер вже нема села, деби не було кооперативи. Недавно вже заложили кооперативу в Тарношині, хоч там є 124 хат польських, а 36 українських тільки. Також там є пан, дідич і ксьондз польський і професор Поляк, а польського склепу нема, а наш є. Чому то так? Бо Поляки за себе не дбають, бо вони кажуть, що їм досить того, що мають Польщу, але вони так само бідують як ми, а наші чуються, що вони в неволи і за то орґанізуються, щоб не пропали. Вони жиють тим, що тому 10 літ здобули, а ми жиємо тим, що ще маємо здобути і ми мусимо орґанізуватися. Поляки перешкодили би нам в русі кооперативнім і молочарськім, але не можуть, бо наші головні орґанізації, такі як ревізійний Союз українських кооператив, Центросоюз, Центробанк і инші є членами Міжнародного Союза кооператив в Англії. Там мають своїх оборонців і тому не посміє ніхто нищити нашої кооперації. Инакше Поляки всі наші кооперативи гнобилиб.

„Тепер щодо нашої партії УНДО, то вона тому найліпше стоїть, що її члени інтересуються орґанізаціями, працюють для народу, їздять по селах, закладають читальні, кооперативи, боронять наших людий всюда, тому і нарід має довіре до них. Тепер в соймі упоминаються прав для нас. Оден посол є заступником маршалка сойму, а один сенатор є заступником маршалка сенату. Другі малі партії кричать, що УНДО запродалося, тому з неї партії вибрали віцемаршалків. Але вони мусять так говорити, бо їм завидно.

„Щодо нашої ради громадської в Василеві, то Щербіцкі старається як найдовше бути комісарем. Він намовив всіх радних Поляків, щоб не йшли вибирати війта. Поляків є 7, а наших 17 радних. Наших було 18, але Щербіцкі зробив рекурс і одного викинув, а на його місце ввійшов Поляк. А як нема 18 радних, то не важний вибір війта. Наші зійшлися всі 17 і покликали одного заступника Поляка, Філіпка Льорика на місце Гаврила Дударевого. — Тим способом було вже 18 і вибрано зверхність громадську.

„Пан не знає, що робити і зробив рекурс. Тепер наші з тою справою мають ще удатися до партії, щоб посли в соймі порушили ту справу".

Цей лист, зглядно уступи, що відносяться до громадянського життя я навів без змін. Пояснювати його не буду. Скажу тільки одно, що на основі цього, без пристрасти написаного листа, можна твердити, що в Рідному Краю йде життя далеко красшим шляхом, ніж ми собі його тут в Злучених Державах уявляємо.

Др. В. Клодницький.

УКРАЇНЦІ — ГРОМАДЯНИ ВІЛЬНОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗЕМЛІ.

Наш зазив у справі засуджених польським судом двох зовсім невинних людей, Василя **Атаманчука** й Івана **Вербицького,** стрінувся з Вашою прихильністю й одобренням. Ваша преса приносить нам відомости про масові віча, що Ви їх уладжуєте та про протести, які підносите перед міжнародніми чиниками проти морду, що його доконує ляцька юстиція й врешті про збірки на фонд оборони.

Ви, вільні громадяне, зрозуміли, що лише Ви можете й повинні здобутися на грімкий протест, що відібється широким відгомоном у цілому світі проти безправств і злочинів, доконуваних над поневоленим народом. Ви зрозуміли Вашу повинність супроти української нації, бо знаєте, що наша суспільність у краю має уста закнебльовані й руки звязані ляцьким наїздником. Ви рівнож зрозуміли, що акція, яку розпочинаєте, не сміє обмежуватися на словах, але що побіч слів мають іти діла.

Українська Військова Орґанізація, що рішила не допустити до виконання засуду над нивинними особами та здерти перед культурним світом заслону, що нею прикриває свої злочини ляцький наїздник, стежить з увагою за розвитком Вашої акції. Бо кожна Ваша чинність, чи то буде віче, чи телеґрама з протестом, чи стаття в українській або чужій пресі, складається на моральну підпору, якої нам, людям підземелля, треба в акції, що її ми розпочали. Бо кожний Ваш сотик збільшує матеріяльну допомогу, яка нам необхідна й тим самим збільшує можність ратування невинно засуджених на смерть жертв божевілля ляцьких судів. Бо від величини моральної та матеріяльної помочі, яку дасть розпочата Вами акція, залежатиме реалізація та розмір акції, що її намітила Українська Військова Орґанізація.

Перед нами й перед Вами ще дуже богато праці. Ми мусимо її виконати, бо це питання чести української нації, за яку постояти маєте святу повинність Ви, вільні американські громадяне, й ми, люди підземелля, Українська Військова Орґанізація.

Сповнім свій обовязок, щоб грядучі покоління не соромилися за нас, що ми не вміємо обстояти найпримітивніших прав нашого поневоленого народу.

Шлемо Вам бажання як найкращих успіхів у Вашій праці!

Команда Української Військової Орґанізації.

Львів, травень 1928-го року.

Др. **Остап Грицай** (Відень).

З УСЕСВІТНЬОГО ПИСЬМЕНСТВА

I.

ГАЙНРІХ КЛЯЙСТ.

(З приводу 100-ліття уродин).

(Продовження).

(2)

Та перша подорож нашого поета у світ — при матеріяльній допомозі Ульріки — завела його між иншим і в столицю Німеччини, Берлін, де він мав знову нагоду віддатися науці, а саме студіюванню творів найбільшого німецького фільософа, Імануїла Канта **(Kant),** творами якого Кляйст з питомим собі початковим запалом захопився. Але й тут приходить швидко до катастрофи. Кант іменно проголосив як одну із своїх пропамятних думок те, що властивої правди про тайну світа ми не зможемо збагнути ніколи, бо ми не всилі пізнати його в найглибшому єстві, тільки таким, яким являється він нам у своїм кожночаснім, від нашого погляду залежнім **верхнім** виді. В такому висліді фільософії одного з найглибших умів XVIII. ст., криється і справді одна з найболючіших правд про безсмертність людського розуму й людського знання, оскільки хочемо прослідкувати єство всесотворіння виключно на основі зовнішних вражінь, залежних з кожного погляду від строю нашого фізичного орґанізму. Та хоч і важко пізнати людині правду про найглибшу тайну істнування, то все таки великою розвагою тут є те, що в нашому духовому життю ми не є без свідомости наших моральних повинностей [illegible] до середовища, в якому живемо й маємо жити. Кант сам указав на почуття **морального обовязку,** як на найтрівкішу основу духового життя людини, лагодячи тим чином гостре вістре своєї науки про обмеженість людського розуму у відношенню до тайни світа. Але наш молодий поет, захоплений досі несхитною вірою в достовірність усякої науки та в необмежену могучість людського розуму, спинився виключно на критичній стороні в фільософії Канта, добачив в неї зза своєї молодечої незрівноважености — перечеркнення усіх своїх висших змагань, бо, мовляв: нащо здасться уся наука, коли її висліди не вчать нічого певного? — і признається своїй судженій, Вільгельміні Ценґе, що „найвисша ціль його життя — запропащена".

Такі й тим подібні вигуки поетової розпуки зза мнимої безвиглядности й безцільности змагання до совершенности власного єства, порозуміємо в Кляйста найкраще, коли зважимо, що в тому часі він усе таки ще 23-літній юнак, без закріпленого світогляду, без справжніх товаришів, а головно все і всюди — без розумного й вирозумілого провідника. Змалку полишений сам собі — як згадано, без фахових учителів — на 16 році життя сирота без батька й матери, через виступлення з війска відчужений від рідної й суспільної кляси, до якої своїм походженням належав, вражає Кляйст за весь час свойого короткого життя як гонена жертва якоїсь невмолимо жорстокої, поетові люто ворожої судьби. Щонебудь він коли з найліпшої волі і з найкрасшою метою підприняв, усе було кроком у темряву; ніщо не вдавалося йому; з ніким не міг навязати трівких зносин; з нічим не мав успіху; все за його життя ставало жерелом розпуки й погубою. І відповідно до того являється у Кляйста вже від дитинячих літ його життя якесь незрозуміле для звичайних людей — жагучо пристрастне бажання смерти. Маленьким хлопцем він, як кажуть, прирік одному своякові, що радо умре враз із ним, коли їм важко буде жити у світі. Молодим юнаком він усе думає і говорить про смерть не тільки тоді, коли йому важко, але й тоді, коли він на хвилю, в щасливім захопленню чимось радісним, забуває про демона таємного, незбагненого **неспокою,** що безсонно смокче його серце. Немає ні одної йому прихильної людини, з якою він не бажавб умерти: з товаришем, з нареченою і з укоханою сестрою Ульрікою, а навіть з цілком чужими собі, стрічними людьми, якщо тільки гроза душевного неспокою ворухне усім його єством. А той убивчий неспокій як вислід Кляйстового змагання до совершенности в життю, у власній душі і в поетичній творчости — ворушать його мученицьким духом без упину. Це воно у великих поетів завжди так. Звичайна людина щаслива, коли дібеться якого-такого хліба в життю, коли може жити нехай і в невеликій та скромній вигоді, коли має рідню і почувається пожиточним членом громади людей, до якої належить. [illegible] великі творчі люде в роді Кляйста не вдоволюються ніяким земським щастям. Їм усе треба чогось висшого, що виходить далеко поза міру буденщини і хоч приблизно відповідалоб ідеалові тої божеської краси, що його Господь уклав в душу кожного великого поета, чи він називається Ґете чи Кляйст, Шевченко чи Франко, а відблеском якого є саме їх полишені нам твори.

І Гайнріх Кляйст успів створити чимало перлин творчої краси, мов на перекір тому, що невдоволення життям, душевний неспокій гнали ним і через останіх 11 літ його життя з міста в місто, з одного краю у другий, з батьківщини на чужину, а з чужини до дому, з якого одначе його зараз тягнуло геть, кудись, до тої таємної вітчини поета, яку він раз уявляє собі десь далеко від світа ген, під зорями. Після страшного потрясення душі, якого він дізнав при студіюванню фільософії Канта, Кляйст знову за грошевою допомогою і в товаристві вірної сестри, виїхав спершу до Парижа, а далі у Швайцарію, де на острові **Дельозеа** пережив кілька доволі щасливих місяців, і де почав викінчувати свої перші твори, в першу чергу драматичний твір, трагедію **„Родина Штрофенштайнів"** („Die Familie Schroffenstein"). Иншуж трагедію, **„Роберт Ґіскард"** („Robert Guiskard") — теж твір своєї молодости — не міг скінчити ніяк, хоч так захопився працею над нею, що писав про це до сестри таке: „Хотівби я кровю свойого серця писати кожну букву листа до тебе, колиб можна мені його почати від слів: мій твір готовий". А в приступі розпуки кличе: „Пекло дало мені мої пів-таланти, небо дає цілий талант, або нічого". У Швайцарії придумав Кляйст теж плян до прекрасної комедії **„Розбитий збан"** („Der zerbrochene Krug"), в яку ввів — як один з перших письменників в Европі — прості селянські типи з великим знанням мужицької душі та з неабияким артизмом у відданню їх мови. Коли читати цю комедію — яка належить до наймайстерніших комедій в літературі всього світа — то просто не хочеться вірити, що писала її людина, яка в життю майже ніколи не була щаслива, не знала успіху життя ні його погоди, і все наново опинювалася над пропастю смертельної погуби та в темінні вбивчого смутку. Поодинокі сцени тут витворюють вскилу знаменито подуманого дійства, гострого дотепу та чудово правдивої характеристики виведених на сцену людей з сільського середовища не тільки незрівнане комедійне видовиско, але й як — майже скрізь у Кляйста — твір глибшого, революційного значіння. Бо головною основою нашої комедії — це погана пригода ледачого сільського судді Адама, що лицяється до гарненької дівчини Еви, і, щоб добути її ласки — вдає, що зможе увільнити її судженого Рупрехта від військової служби, але в нагороду за це жадає від неї кохання. Ева вірить йому і, тому пускає його до хати, але коли пан суддя стає щораз відважніщий проти неї, заходить у хату занепокоєний Рупрехт, і нашому судді не лишається нічого иншого, тільки втікати крізь вікно, при чім він стручує з вікна гарний збанок матери Еви, який розбивається. Та матір, заставши в Еви Рупрехта, думає, що збанок розбив Рупрехт і скаржить його за це до суду, а що суддею є Адам, то властивому злочинцеві доводиться судити свій власний прогріх. На нещастя ледачого судді приїзджає саме в день судової розправи, яка є властивим видовищем в нашій комедії, делеґат суду з міста, щоб проконтролювати урядування Адама, — і в його приявi розправа переводиться, причім вина судді виходить постепенно, в прегарно підзначуваних моментах судового слідства, на яв, здемаскований Адам укінці втікає зі салі і тратить службу. Як бачимо, революційний момент тут у тому, що наш поет чесним мужикам протиставить злочинного урядовця, що надуживає своє становище до особистих цілей, а при тім має сміліcть спихати всю вину на невинну людину. В часах Кляйста, часах твердолобого монархізму й безпросвітної та безоглядної бюрократії, така комедія була чимсь більшим, ніж смішним видовищем; вона крізь веселий сміх звертала таксамо увагу на мораль усеможного чиновництва, як опісля славна комедія змосковщеного Українця М. Гоголя **„Ревізор з Петербурга".** Тимто поет переніс дійство її з Німеччини в Нідерлянди, але й так комедія являлася декому з кол ясновельможного панства дуже небезпечною, бо коли її Ґете виставив у княжому театрі в Ваймарі, то вона зовсім не подобалася, зза чого подразнений Кляйст мало не визвав Ґетого — що був режісером цеї штуки — на двобій. Сотки инших, нині давно призабутих штук вітало тоді панство у Ваймарі гучними оплесками, а Кляйста знаменитий твір — змаловажило з погордою.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Василь Авраменко бере участь у всесвітній жіночій виставі.

Комітет Українських Жінок, що повстав з приводу Всесвітньої Жіночої вистави в Шикаґо, запросив до участи у виставі нашого славного балетмайстра Василя Авраменка, що тепер перебуває в Канаді.

Авраменко виступить в Шикаґо зі своєю трупою перший раз вже в неділю 20 мая в Шопен Скул при Райс і Вестерн Евеню. Маємо надію, що українське місцеве громадянство зацікавиться тим виступом і прийде громадно на ту виставу.

Бо так, як приніс нам багато слави Хор Кошиця чи наша славна співачка Сальомея Крушельницька, так і п. Авраменко продовжує ту світлу нашу традицію на полі танку. Думка про відродження національного танку зародилася в д. Авраменка ще на рідній землі в 1918 році, коли він був учеником драматичної школи ім. Лисенка в Києві.

Авраменко обіхав зі своїм танком Галичину, Волинь, Холмщину, Поліссє, Чехію і Німеччину, а вкінці завитав до Канади. Тут взяв участь в світовій виставі в Торонто в 1926 році. Його вистава здобула собі серед чужинців найбільше признанне. Біля сотні українських танцюристів виступало через 12 днів та здобували хмару оплесків та вирази найбільшого признання з боку всіх чужинців. Таке саме признанне здобуде Авраменко цілком певно і на Світовій Жіночій Виставі. Тому Українці повинні тішитися, що витають в своїй громаді такого дорогого гостя.

П. Баран.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

Представленне й діточий концерт.

Товариство „Дністер", відділ 310. У. Н. Союза, своїми силами відограло в дни 28. квітня с. р. представленне „Свідки".

Хотяй того дня погода не сприяла, то вже о годині 7. вечером галя була переповнена. Перед представленнем о. А. Лотович, тутешний парох і член сего товариства, сказав кілька принагідних слів про значінне й цїли запомогової організації, про користи, які дає У. Н. Союз, до котрого повиннен кождий Українець належати, щоби забезпечити свою родину. Вислід промови був той, що до секретаря зголосилося пять нових членів до товариства.

Аматори відіграли свої ролі дуже добре.

По представленню відбувся діточий концерт, котрого точки всі випали знаменито. На загальне признанне заслугують деклямації Гелени Захарків, Теклі Кравчук, Емілії Мартин і сольовий спів Теклі Рибак, Николи Захаркова і Катерити Шимко.

По концерті забава тягнулася до пізна в ніч.

Наше товариство дуже красно розвивається, бо має урядників, котрі працюють для розвою і добра товариства.

В. Яськевич.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська штука перед чужинцями.

Третого мая с. р. одкрито в Боверї Сейвінгс Бенк (Bowery Savings Bank), Н. Й., виставу з українського, російського й польського мистецтва.

Українська вистава, якою занялася пані М. Скубова, складалася в більшости з вишивок, ручних робіт і кількох картин з українського життя. Хоч число українських експонатів було досить мале, однак мимо того вони здобули друге місце. Перше місце здобув російський відділ, а польський трете. Вистава тревала до 16. мая.

У звязку з виставою згаданий банк устроїв в четвер, 10 мая, концерт, на якім теж були заступлені три нації. На тім концерті були крім директорів і тростісів банку також і богато чужих визначних фінансістів.

Українську вокальну програму виконали пані Фенчинська і Я. Скубівна, обі в українських строях.

Коли згадані пані появилися в банку, аранжери концерту були так захоплені їхніми строями, що відразу поручили їм виконати найбільш почесну функцію цього вечера, іменно привитати присутних гостей, від банку, хлібом і сіллю. Не менше захоплення викликала поява панни Скубівної серед гостей, бо як тільки вона ввійшла до галі, присутні привитали її оплесками. Подібне вражіння викликали й українські пісні, бо захоплені слухачі заклимували наших співачок на часті наддатки.

Після концерту гості прохали о близчі інформації про Україну.

Про успіх наших громадянок вказує факт, що аранжери вистави запросили їх знова на слідуючий понеділок, і просили о повторення української програми.

Цей раз українська програма була скріплена ґрупою української дітвори з 14. ул., яка теж відспівала кілька народних пісень.

Після концерту гості фотоґрафувалися враз з українською ґрупою на спомим цього приємного вечера.

Я. Скубівна.

—o—

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Лагодяться до протесту в справі варварського засуду.

Трентонські Українці збираються до великого протестаційного віча в справі засуду польського суду проти Атаманчука й Вербицького. У комітет віча ввійшли о. Й. Желехівський, гр. В. Кушнір, гр. М. Скоропад, гр. П. Реваґа. Віче має відбутися в неділю, 27. мая, о 3. годині сполудня в гали Української Православної Церкви, 18 Вудленд Стріт. Віче має бути безпартійне, а дохід з віча призначений на боротьбу проти наїздницької політики Польщі. На бесідників запрошено д-ра Клодницького й місцевих бесідників.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Про концерт в память Т. Шевченка. — Український Владика протестує проти невинно засуджених.

Вунсакетські Українці відомі з того, що вміють постояти за свої права, що дорожать своїми національними святощами та відзиваються радо і щиро на кождий народній поклик. Згідно з тою традицією святкували ми і сего року память нашого кобзаря Т. Шевченка, а рівнож і причинилися до загального протесту в справі невинно засуджених ляцьким судом українських борців.

Концерт в честь Т. Шевченка.

Шевченкове свято відбулося в неділю, дня 6. травня. О год. 4. попол. відправив панахиду по Шевченкові прибувший на візитацію український православний владика арх. І. Теодорович. Владика виголосив при тій нагоді до народу проповідь про значіння поминальних богослужень по заслужених народніх діячах.

По панахиді весь зібраний в церкви нарід удався впрост до парохіяльної галі на концерт, устроєний в честь Тараса Шевченка. Концерт розпочався точно о годині шестій вечером. По піднесенню масивної, а до того цінної куртини, на якій артистично розмальований „торжественний віэд Богдана Хмельницького до Києва", представився хороший образ Шевченкової могили, зі спіжовим хрестом і частоколом, який робив вражіння, гейби булося на Чернечій горі коло Канева. На сцені, перед могилою уставився мужеський хор, котрий з великою повагою відспівав „Заповіт" Шевченка, а чисельно зібрана публика зі своїм дорогим Владикою вислухала „Завіщання" стоячи. Басове сольо співав молодий, тутешний вже уроженець, Іван Карась, а вслід за тим банда Запорожської Січи відограла: „Сміло други, не теряйте". Вступне слово виголосив з глибоко обдуманим змістом о. О. Ялечко. В четвертій точці програми скрипковий дует відограли Оля Ґалас і Івась Карась (Дрім оф шеперд). Деклямацію „До Основяненка" віддеклямувала гарно Ганнуся Підгородецька. Терцет „Журавлі" відспівали Степанко Романович і брати, Петрусь та Василь Козак. Сольо на скрипці відограв Івась Ґніт. „Реве та стогне Дніпр широкий" відспівали діти місцевої школи. „Три шляхи" (Шевченка) відспівав милозвучно хор мішаний. В другій части програми шкільні діти відограли знаменито представлення „Батько Тарас", якого ролю оригінально відограв добродій Михайло Чагарин. В третій части мішаний хор відспівав „Калину" і „Ой нагнувся дуб високий", сопранове сольо співала Антося Карась, а баритонове Василь Козак. „Родимий краю" відограла банда Запорожської Січи. Дует на скрипці відограли Іван Карась і Степан Романович в супроводі пяна, яке спочивало в руках Марійки Самборської. На два навороти виступала молодеча оркестра під проводом ученика гайскул Богданка Патрили. Ті самі відспівали також в три голоси: „Де згода в громаді". Скрипкові соля відограли: Оля Ґалас і Івась Карась. „За рідний край" і „Ще не вмерла Україна", хор мішаний. Усі точки концерту віддано бездоганно, про що свідчили гучні оплески присутних.

Протестаційне віче.

По концерті відбулось віче в справі невинно засуджених молодих українських студентів, Івана Вербицького і Василя Атаманчука. Віче отворив короткою, але ядерною і палкою бесідою гр. Степан Лемішка. До президії через аклямацію ввійшли: Архієпископ І. Теодорович, як почесний предсідник, Михайло Чагарин, як предсідник, Андрій Швець, як містопредсідник і Дмитро Бойко та Василь Скибінський, як секретарі. Реферат про сучасний стан політичних подій на землях Західної України, як і про одностороннє трактування Українців польськими судами виголосив з незвичайно потрясаючими ілюстраціями Владика І. Теодорович. Присутні на віччу відчули зі слізми радощів, що в особі Владики мають не лиш духовного Архипастиря, а то і знаменитого знатока справ народно-політичних.

Огнисту змістом резолюцію в англійській і в українській мовах ухвалено однодушно і вислано до одного з сенаторів з Ровд Айленд стейту, щоб він передав і припильнував в кругах федеральної сенатської комісії для заграничних справ, а одну до Ліґи Націй в Женеві.

Місцевий.

ПОКЛОННИКИ ОГНЮ В БАКУ.

В СРСР. є секта поклонників огню, що має біля Баку власну святиню, в якій відбуваються ріжні таємничі обряди. Секта ця була вже тому богато десятяок літ. Потім здавалося, що загинула, а тепер знову віджила. В половині минулого століття побудовано біля Баку святиню поклонників огню. Секту, як говорили, оснували купці, що приїздили з Передгангесової Індії. Цей пошанівок для огню повстав із того, що на територїї Баку часто повстають пожежі нафти. На однім із таких місць, де запалилася нафта, люди, що прийшли з Індії, побудували святиню, присвячену почитанню огню. Як ця святиня виглядала, цього ніхто не знає докладно. Святиня ця крім індійських обрядових посудин і статуй мала мабуть і православні образи та хрести. В середині святині був отвір із рурою, що йшла до джерела нафти. Підчас свята запалювали святий огонь. Англійський полковник Стюарт у 1866 році відвідав цю святиню. Дістався він до того будинку припадково підчас боїв, що йшли тоді в тих сторонах, коли святиню покинули її поклонники, а грабіжники ограбили. Підчас нападу грабіжників на святиню вбито трох жерців, а інші втекли. Як грабіжники забралися, вернув один жрець і від нього полковник довідався подробиць про святиню і про релігійні обряди, які там відправляються. То був останній жрець святині. Він що якийсь час запалював святий огонь.

Коли полковник Стюарт у 1871. році ще раз прийшов до тої святині, того жреця вже не було. Він помер. Святий огонь погас, святиня опустіла. Здавалося, що секта поклонників огню вимерла, принайменше нічого не було чути про неї. Тепер ця секта, як повідомляють большевицькі часописи, віджила знову. Теперішні поклонники огню то музулмани, майже самі Татари. Двічи в тижні приходять приклонники тої секти до святині і тут відбуваються дивні церемонії. Всі приходять у масках, танцюють якісь дивні танці, а потім скачуть через святий огонь.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МЕЙФІЛД, ПА. Бр. св. Василія Вел., від. 185, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться в 1-ій годині пополудни, в неділю, дня 27. мая, в гали парохіяльній. Є важні справи про Сиротинець-Захист У. Н. С. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — А. роцанинП передс.; О. Наконечний, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Николая, від. 106, повідомляє, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 27. мая, в годині 1.3 0пополудни в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до рішення. Проситься всіх членів прийти на мітінґ. — Н. Гурей, предс.; В. Гриньків, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбудуться в неділю, 27. мая, в годині 2-ій пополудни, під ч. 610 S. American St. Проситься всіх членів на сей мітінґ прибути, бо є важні справи до полагодження. рисутність кождого члена конечна. Пригадується суспендованим членам, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені. — І. Сорока, предс.; М. Барна, кас.; О. Будай, секр.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

яке відбулося на днях від 15-го до 18-го лютого 1928 р. в домі У. Н. Союза, 83 Гренд ул., Джерзи Сіті, Н. Дж.

(17)

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ.

Др. М. Клим вносить, а Гр. Пипюк попирає, щоби звіт гол. предсідателя приймити без дискусії так, як був зложений. Одноголосно ухвалено.

На внесенне О. Рекрута, поперте В. Гришком ухвалено приймити звіт головного містопредсідателя так, як був читаний.

Одноголосно ухвалено, на внесенне О. Шараварка, поперте Т. Михальчуком, звіт головної містопредсідательки приймити.

Звіт головного рекордового секретаря ухвалено приймити так, як був зложений, на внесенне гол. радної А. Стадникової, поперте контрольором Гр. Пипюком.

Над звітом головного фінансового секретаря вивязалася дискусія. До слова зголосилися: гол. контрольор О. Рекрут, гол. радний Т. Михальчук і гол. радний С. Матчак.

О. Рекрут інтерпелює, чому не канцелюється сейчас таких інвестицій на морґечах, за котрі з плаченнем процентів залягають.

Р. Слободян відповідає, що під пору є таких два случаї і оба є віддані адвокатови та знаходяться на дорозі леґальної канцеляції, на що потрібно відповідного часу.

Т. Михальчук питає, чому відказується пожичок на морґечі в подальших місцевостях, як також на Народні Доми.

Р. Слободян відповідає, що ся справа була вже не раз дебатована попередними річними зборами гол. уряду та що зістало вже сконстатовано, що над морґечовими інвестиціями в подальших місцевостях неможлива безпосередна контроля, а саме чи реальности, на яких в морґечах інвестується маєток орґанізації, утримуються в добрім стані та чи оплачуються за них податки і інші міські оплати, які мають першеньство і можуть бути сколектовані через насильну продаж „шериф сейл" і т. д. Щодо Народних Домів, то вже також було сконстатовано, що се не є певна інвестиція також тому, що не має одних сталих відвічальних власників і залежить від вічно змінюючихся зарядів. Не все заряд є добрий і зла господарка замісць приходів може приносити дефіцити. До того з огляду, що наші люде не всюди придержуються закону прогибіції, ті доми виставлені є на можливість примусового зачинення державними властями, а з тим на банкротство. С. Ядловський доповняє, що так, як тепер всюди по банках грошей не бракує і всюди на місцях легко є дістати позичку на морґеч, та з огляду на леґальні кошта такої позички інтересованим ліпше і таньше є за нею старатися в місци, ніж від нас здалека посередництвом делеґованого нашого апрайзера і адвоката.

На запит гол. радного С. Матчака, в котрих банках ульокована є готівка У. Н. Союза, гол. фін. секретар відчитав назви і місцевости банків і суми, в них ульоковані.

На внесенне д-ра М. Клима, поперте Т. Михальчуком, ухвалено звіт гол. фін. секретаря приймити так, як був зложений.

В. Репужинський вносить, а В. Гришко попирає, щоби приймити звіт гол. касієра так, як був зложений. Ухвалено.

Над звітом менаджера „Свободи" прийшло до дискусії.

о. В. Сполітакевич інтерпелює, чому адміністрація Свободи жадає заплати за оголошення відділових підприємств, влаштованих на дохід Сиротинця при У. Н. Союзі. С. Ядловський відповідає, що і тая справа була вже нераз дебатована і порішена і каже: що оголошення становлять дохід, оплачуючий видавництво до певної міри, без якого Свобода обійтися не може і давати членам щоденник за ціну одного цента. Єсть вирішено, що тільки оголошення орґанізаційних зборів-мітинґів можна містити безплатно, як також урядові звіти. Також сконстатовано, що коли відділ робить підприємство, як представленне, баль, концерт чи пікнік, то з гори обчисляє на розхід і прихід. Лекше є відділам належитість за оголошенне заплатити і зачислити до розходів, як Свободі для всіх відділів такі оголошення містити безплатно. Справа Сиротинця є справою орґанізації і тому оголошення мітинґові в справі Сиротинця можуть бути міщені безплатно, если вложені в такій формі, як всі безплатні відділові оголошення. Коли се розходиться о звичайний адвертайзмент підприємства, обчисленого на придбанне приходу і в многих случаях виключно від того залежного, то нема льоґічної причини, для чого такий адвертайзмент не повинен бути в першу чергу заплачений, коли він в дійсности більше роботи, часу і місця забирає, а яких й Свобода за дармо не має.

Гол. радний Т. Михальчук інтерпелює, для чого Діточий Магазин вийшов так пізно. Менаджер С. Ядловський пояснює, що се було перше число. Заким його зложено, видруковано та розіслано, зійшов час. Друге число піде лекше і скорше.

На внесенне В. Гришка, поперте О. Шараваркoм, ухвалено приймити звіт менаджера Свободи так, як був зложений.

(Дальше буде)

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви, надіслані до Обєднання в місяці січні, 1928).

Вунсакет, Р. Ай. д. Чагарин переслав на сироти як збірку у гр. Матковського 9.00

Філя, Па. д. Мельник переслав збірку $18.86, 13.86 на поводян, а $5.00 від себе на „Просвіту" 18.86

Елизабет, Н. Дж. д. Остапчук переслав на поводян від Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142 У.Н.С. 25.00

Шікаґо, Ілл. д. Катерина Щемердяк переслала на Інвалідів збірку зі забави у п. Тупиців 15.25

Джерзи Сіті, Н. Дж. На страйкуючих майнерів зложили: по $5: Т. Грицей, С. Ядловський, В. Левчик; по $2.50: Р. Слободян, І. Каштанюк; по $2: Л. Мишуга, О. Ревюк, П. Маційовський; по $1: М. Угорчак, С. Гладкий, І. Левицький, В. Кушнір, И. Сілецький, О. Стеткевич, А. Онисик, В. Кедровський, М. Сироїдів, М. Левчик; по 50 ц.: С. Шимон, Е. Парніцький 37.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. Збірка на Рідну Школу 8.50

Ню Гейвен, Конн. Агафія Бундзяк переслала на політичних вязнів 5.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. В редакції „Свободи" на Рідну Школу 16.00

Арнолд, Па. о. Корсуновський на Рідну Школу 2.00

Нортгемптон, Па. о. Каськів переслав $40.08 на поводян. На забаві гром. Боївки зложено $10, а на громадськім святі дня 27. падолиста громада з Монесен зложила $30.08 .... 40.08

Толідо, О. д. Бобак переслав на поводян збірку з хрестин у гром. Корнови 6.50

Оліен, Н. Й. д. Підскальний переслав на Просвіту від Тов. Запорожська Січ як вкладку 5.00

Ст. Джозеф, Мо. д. Занко переслав на поводян 2.00

Джанставн, Па. Члени Бр. св. О. Николая, від. 300 У. Н. С., зложили 21.75, а з каси додано решту. Разом на поводян 50.00

Перт Амбой, Н. Дж. д. Щуцький переслав збірку на поводян 126.85

Янгставн, О. д. Кравець переслав збірку з Янгставн, О., на поводян 424.00

Когус, Н. Й. о. Щуховський переслав на Інвалідів збірку в Укр. Гр. К. Церкві св. АА. Петра і Павла підчас панахиди 17.50

Нортгемптон, Па. На поводян від Тов. Січові Стрільці, від. 44 У. Н. С. 25.00

Ню Йорк, Н. Й. Збірка на Рідну Школу 8.00

Сиракюз, Н. Й. д. Яворський на виборчий фонд 1.00

Картерет, Н. Дж., д. Ковальчук переслав збірку на поводян 113.20

Гемтремк, Миш. д. Заблоцький переслав збірку від Бр. св. Михаїла як податок 24.75

Шікаґо, Ілл. п. Анна Фоца переслала збірку на поводян від Сестрицтва 15.00

Майнерзвил, Па. о. Добротвор переслав на Рідну Школу $3, а на Тов. Просвіта $2 замісць святочних желань 5.00

Бофало, Н. Й. д. Сидорович переслав збірку з Свята Укр. Державности, дня 18. грудня. $166.01 з Свята, Бр. св. Петра прихід з балю $26.55, Пластуни з своєї каси $5, на поводян $5 зложили Т. Кривий 2, І. Гах 1, С. Войтович 1, Мацюківський 1. Розділено так: На поводян $100, Р. Школа $25, Сироти $25, Інваліди $25, Дім Інвалідів $20, Просвіта $7.50. Разом 202.50

Емгерст, Масс. д. Болюх переслав квоту як вкладку для Просвіти 4.00

Когус, Н. Й. д. Зальопаний переслав на Просвіту 30.00

Шікаґо, Ілл. д. Бабяк переслав збірку на поводян від Бр. св. Николая, від. 183 У. Н. С. 73.30

Вустер, Масс. д. Зазуляк переслав на страйкуючих майнерів $5, а на Рідну Школу $5, разом 10.00

Гленвіл, Конн. д. І. Пилипів переслав на виборчий фонд 5.00

Скрентон, Па. п. Анна Стельмах переслала на допомогу О. Кобилянській 2.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. др. Мишуга переслав на страйкуючих майнерів 5.00

Ботлер, Па. о. Климович переслав на Р. Школу замісць святочних желань 5.00

Линден, Н. Дж. д. П. Ковальчик переслав на Рідну Школу 1.00

Пасейк, Н. Дж. о. Боярчук переслав на повоєнні сироти 5.00

Перт Амбой, Н. Дж. о. Лисяк переслав на Рідну Школу (замісць святочних желань) 2.00

Ню Йорк, Н. Й. Від Ліґи Амер. Горожан Укр. Роду, збірка на поводян 118.10

Ню Брітен, Конн. На поводян: о. Кульматицький в церкві $46.45, з церковної каси $25, Тов. Січ $25, Бр. св. Петра і Павла, від. 254 У. Н. С., $10, на хрестинах в С. Яцина $8, на хрестинах в А. Котика $5.05, а на хрестинах в Й. Погатак $3.50. Разом 123.00

Ню Йорк, Н. Й. д. Мілан переслав $1 на поводян, $1 на виборчий фонд, разом 2.00

Вестбури, Л. Ай. д. Агрест переслав збірку від Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267 У. Н. С., на поводян 52.35

Ню Гейвен, Конн. п. Агафія Бундзяк переслала на страйкуючих майнерів 2.00

В. Вілінґтон, Конн. п. М. Піжмен переслала збірку на поводян, зібрану на вечері 4.00

Балтімор, Мд. д. Чорний переслав збірку на Рідну Школу з коляди 12.00

Вендерґрифт, Па. д. Іваночко переслав збірку на Інвалідів, зібрану на хрестинах у п. Блавуцяка 8.00

Пітсбурґ, Па. д. Шабатура переслав збірку на поводян, зібрану на забаві в У. Н. Домі 14.00

Пітсбурґ, Па. д. Шабатура переслав збірку на поводян, зібрану в д. Вілера, Німця, на забаві 14.00

Майнерзвил, Па. д. Карбовничак переслав збірку на Р. Школу з коляди 7.00

Стемфорд, Конн. д. Кресан переслав на народний податок $5, а на Рідну Школу $5 з коляди 10.00

Віліямставн, Н. Дж. д. Витязь переслав збірку, зібрану малими дітьми в часі Різдва, призначену на Інвалідів $4.25, на голодуючих $4.25; разом 8.50

Петерсон, Н. Дж. д. Нічка переслав збірку на поводян, зібрану як слідує: з колекти $54, Тов. Тараса Шевченка $25, з балю Тов. Тараса Шевечнка $25; разом 104.00

Йонкерс, Н. Й. о. Сполітакевич переслав збірку від Укр. Гр. Кат. Парохії св. Арх. Михаїла на Рідну Школу $120, на Сироти $120 240.00

Йонкерс, Н. Й. о. Сполітакевич переслав від д. Дулиби на Тов. Просвіта 2.00

Нортумберленд, Па. д. Возьний переслав збірку на поводян від Бр. св. Михаїла, від. 357 У.Н.С. 58.30

Ню Йорк, Н. Й. д. Кучма переслав збірку на поводян $100, а на страйкуючих майнерів $25 від Тов. Зап. Січи, від. 117 У.Н.С. 125.00

Міннеаполіс, Мінн. д. Федорців переслав збірку, зібрану в гр. Менанни на поводян 15.50

Кліфтон, Н. Дж. д. Пипюк переслав збірку від членів і симпатиків Тов. Укр. Січи, від. 182 У. Н. С., на поводян $51.80, на Рідну Школу $27.60, а на Інвалідів $1.00; разом 80.40

Когус, Н. Й. д. Зальопаний переслав збірку з коляди. Старші члени $78.50, діти $13.50, призначені так: на Рідну Школу $50, на Інвалідів $28.50, на поводян $13.50, на Просвіту $2; разом 94.00

Ню Йорк, Н. Й. д. Мілян на страйкуючих майнерів 1.00

Менчестер, Н. Г. д. Петрик переслав збірку на Р. Школу $16.25, а на поводян $5 з коляди 21.25

Дітройт, Миш. д. Михальчук переслав збірку на Рідну Школу, зібрану на Укр. Гали дня 24-го грудня 1927 .... 10.00

Фрідом, Па. д. Береговський переслав збірку на поводян від Бр. Сош. св. Духа, від. 13 .... 36.25

Рутленд, Вт. д. Кінах переслав на Рідну Школу $5, а на Просвіту $5; разом 10.00

Маганой Плейн, Па. д. Цебринський переслав збірку з коляди на Рідну Школу $20, а на поводян $10; разом 30.00

Бостон, Масс. На поводян $2 від п. К. Яворівської і $10 від Й. Бербелицького; разом 12.00

Ню Кесл, Па. д. Мельник переслав на Рідну Школу як коляду 2.50

Милвоки, Віс. д. Березовець переслав збірку на Рідну Школу 20.35

Когус, Н. Й. д. Зальопаний переслав на Рідну Школу як коляду 2.00

Кемпбел, О. д. Ткачишин переслав на Рідну Школу з коляди $20, котрі заколядувало Тов. Сокіл, від. 218 У. Н. С. 20.00

Ню Йорк, Н. Й. д. Хлистун переслав на поводян 5.00

Нортгемптон, Па. д. Костів переслав на Інвалідів 12.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. д. Пігура переслав від Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С., на Просвіту $5, на революц. фонд $10, на поводян $12; разом 27.00

Мікіс Ракс, Па. д. Гальчак переслав коляду на Рідну Школу від парохії при Укр. Кат. Церкві 25.00

Вустер, Масс. д. Зазуляк переслав на будову Укр. Шпиталя у Львові $2.50 і на будову Укр. Гімназії в Чорткові $2.50; разом 5.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. д. Піддубчишин переслав від Бр. св. Арх. Михаїла як податок $18. Зложили слідуючі: К. Піддубчишин $8, И. Бурак $3, В. Гаєвий $3, Н. Білик $3, М. Гаєва $3 і Д. Малейко $3. 18.00

Форд Сіті, Па. д. Колодійчик переслав збірку на Рідну Школу $56, зібрану з коляди, а на Інвалідів $17.15, зібраних в церкві; разом 73.15

Разом зібрано на Рідний Край з рамени Обєднання в місяці січні б. р. $3,264.94.

ДЕЩО ПРО ГОДИННИКИ.

Від точного означення часу залежить неодна важна справа, в багатьох випадках навіть людське життя. Всякому ясно як важно, наприклад, щоби залізниці ходили й приходили на час. А для того і годинники мусять „ходити" точно і правильно. Колиб годинники залізничників тих, що ведуть поїзди, і тих, що дають знаки з сиґналових веж, показували ріжний час, нехай би лише кілька мінут ріжниці, дуже легко могло би трапитися нещастя, а то й велика катастрофа. Давніше, коли залізниць було небогато і поїзди ходили помало, залізничники могли руґулювати свої годиники, слухаючи фабричного гудка та дзвонів на церковній вежі, але тепер вони мусять мати в кожну хвилю точно і всі так само означений час.

Всі залізничники мусять мати точно реґульовані годинники. Час від часу їх контролюють і коли виявиться хоч би невеликий „ухил", годинник мусить бути відданий до направи й реґуляції. Залізничники обовязані при всякій нагоді порівнювати, яка в котрого година, а всі повинні керуватись тим офіціяльним показчиком часу, який в Америці передає на всі сторони й у всі міста й стації Бюро Мір з Вашинґтону. Давніше воно передавало „точний час" по телеґрафу, тепер це ще краще й швидше робить радіо.

В тім самім Бюрі Мір є також окремий департамент, в якім кожний може за невелику ціну (пятьдесять центів) передати свій годинник для інспекції й провірки в ляборaторіях з найкращим науковим апаратом і під наглядом експертів. Така провірка тревае який місяць і за той час придивляються та рахують, як годинник ходить і який час показує у ріжних температурах та в ріжнім положенню, придивляються його механізмові через побільшаючі скла, то що, так що можуть відкрити всякий ухил, хоч би тільки на маленьку частинку одної секунди.

Люде, котрі займаються такими провірками та випробуванням годинників, відкрили в них богато таких прикмет, про які звичайний власник годиника навіть не думає. Наприклад, що навіть найкращий годинник можна зіпсувати, коли з ним необережно обходитися. Не треба аж розторощити його, кинувши об землю, але досить кілька разів шпурнути ним з камізелькою чи штанами на крісло або швидким рухом засувати в кишеню, або з годинником в кишені твердо зіскочити з трамваю або вискочити на трамвай, і від такого потрясення делікатний механізм псується.

Годинник треба накручувати раз у день і приблизно кожного дня в ту саму пору, найкраще рано. Накручувати рівно й помало і чим далі до кінця тим помаліше, щоби не напружувати пружини. Коли з годинником обходитися уважно, він довше послужить. Добрий годинник повинен вистачати свойому власникові до „смерти" тай ще пережити його.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(113)

„Бачите, Володимире Івановичу, як справа стоїть тепер. Бачите, що ви там у Київі, увійшовши в згоду з тимчасовим урядом, майже вибили ґрунт зпід ніг у нас, революційних орґанізацій. Ви розумієте, що до угоди Центральної Ради з Петроградом на Україні представники російської влади і „общерусскія" революційні орґанізації почували себе зовсім непевними. Вони боялися нас, бо не знали, на який шлях своєї політики ступить Центральна Ради. Вони не знали її дійсних сил і гадали, що вона, коли не тут у нас, в Херсоні, то в инших містах повна господиня. Вони думали, що йдучи вперед, вона нарешті порве остаточно з Петроградом і стане повним володарем на Україні. Угода підбадьорила їх, бо вони прийшли до висновку, що „не такий страшний чорт, як його малюють". Тому стали знову нахабними, знову більш упертими у своїй протиукраїнській роботі.

„Ми, українські орґанізації, попершу теж гадали, що Центральна Рада свого революційного шляху не залишить і дійсно стане повним господарем на Україні, а тому знаходили в цьому собі підтримку, були сміливі, максимально активні й тим тримали наші маси в руках і вели їх безапеляційно за собою. Угода примусила нас зменьшити свою активність і звузити свої домагання, бо у нас склалося таке враження, що далі, впереді, немає уже нічого, за що треба боротися, а залишилося лише полагоджувати в певних межах законности чергові справи біжучого дня. Ставши на цей шлях законности, ми загубили дуже й дуже в нашім впливі, в нашій вазі, що залежали від нашої революційности, яка імпонувала масам і давила на наших ворогів.

„Правда, ви тут пояснили нам справжній стан. Тепер він уявляється для нас иншим. Ми знову зможемо знайти в собі революційну енерґію, але це не те. Перш за все ви знаєте, що значить, коли при наступі перервати „наступательний порив" певної військової части. Цеж веде або до повного „проіґришу боя", або до втрати вже здобутих позицій, але ніколи не веде до „виіґришу боя".

„Ви знаєте, що треба після цього багато часу й інтензивної підготовки, щоби знову „наступательний порив" відновився. Отже благаємо вас, кличемо вас всіх, виведіть нас з пасивности, пробудіть у нас новий „наступательний порив", бо без нього ми не втримаємося на здобутих позиціях. Наша перемога лише в наступі!"

Розпращалися. Пішли вони. Уже зовсім видно стало на дворі, а сон довго не приходить. Здається, дійсно він правду сказав. Адже революція це бій, а тому психольоґія мас, що бере участь у революції, мусить підлягати тим же законам, що психольоґія салдатів, які ведуть бій.

Дійсно, ми там у далекому центрі почали вже забувати психольоґію мас. Почали на обставини дивитися так, як вони нам здаються у віддалі, через „тридевять земель", не аналізуючи їх критично. Ми почали губити свою революційність і стали перетворюватися в бюрократію*). Треба нових, свіжих сил на зміну нам!

* * *

По обіді стрічаю члена ґарнізонної Ради й міської думи пана М.

— Ви, Володимире Івановичу, сьогодня приходьте на екстренне засідання Думи. Будуть обговорювати телеграму Керенського про допомогу фронтови. Нам треба при тій нагоді поставити й нашу справу більш широко, принагідно скориставшись вашим перебуванням тут, для зміцнення нашої національної групи.

Вечером приходжу на засідання Думи. Народу сила. Натовпом його забиті всі найближчі проходи до салі засідання так, що я ледви до неї пропхався. Хори в салі, а також усі бічні проходи, та місця позаду крісел гласних членів Думи щільно заняті сторонніми слухачами. Між ними видно майже на половину салдатів у розхрістаних „гімнастьорках", з ріжними „фасонами причосок", та козацькими (як у Дончаків) „віхрями" чубів. Все це галасує, горлає, чомусь хвилюється, про щось спорить. Тут-же поруч за столом голови Думи сидить командир місцевого полку, начальник залоги Константінов, закликаний на засідання як „свєдующеє ліцо" (експерт).

Засідання Думи почалося, як звичайно, з запізненням на годину—півтори.

Хоч до обговорення належало питання не політичне, все таки засідання набрало форми „великого політичного дня". Це цілком було звичайним і характерним для праці місцевих самоврядувань в ті бурхливі революційні часи. В часи, коли головним питанням дня, головною проблемою, що захопила всі уми широких верств населення, навіть раніше зовсім аполітичних, була політика, була політично-революційна боротьба. Кожна конкретна, зовсім неполітична справа, викликала політичні дебати, дебати „по злобу" дня. Тимбільше на цьому засіданню Думи, коли на повістку дня було поставлене питання матеріяльної допомоги фронтови, неминуче, здавалось, мусіло було прийти до політичних дебатів на тему необхідности й доцільности продовження війни. Але прийшло до другої політичної теми, очевидно більше цікавої й актуальнішої для русоцентричних гласних Думи, ніж питання війни, а саме: гарячі дебати увесь час відбувалися в площині критики тактики Українців взагалі, а Центральної Ради зокрема, що намагаються „ізменіть вєлікой Россі" і сепарувати від неї Україну.

Не стану тут переказувати тих арґументів, які вороги українства висовували проти національного українського руху й ті закиди, що вони робили українським діячам, бо все-ж було загальне, типове для представників усіх верств російських централістів-шовіністів і жадного нового арґументу сказано не було. Зазначу лише деякі моменти цього засідання, характеризуючи до певної міри зовнішню форму тої боротьби, що противники українства повели проти нього.

Після того, як голова засідання прочитав гістеричну телеграму тимчасового уряду з закликом до місцевих самоврядувань дати негайну допомогу голодуючому фронтові, розпочались дебати.

Першими „застрельщиками" виступали старі „отци города", що всю вину за розпочату анархію на фронті, анархію в продовольчому життю країни валили на голови „центробежних сіл", на голови „шовіністичних національностей" і зокрема на Українців, що своїм непослухом „одінокаво законнаво, революціоннаво, всеросійскаво правітельства", дезорґанізують пляномірність його праці та вносять розвал у всі галузі державного життя.

Дальше буде.

*) Це я писав у 1922 році, а тепер бачимо, як бюрократизм заїдає большевиків, коли вчорашні революціонери стали правителями.